

Η ΕΚΤΡΟΠΗ

ΜΕΣΗΜΕΡΙΝΗ 20.5.81

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ κ. Ράλλης, κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στη Λάρισα και στα Τρίκαλα, ύστερα από εισήγηση —και προς ικανοποίηση μονίμου αιτήματος όλων των βουλευτών Θεσσαλίας— του Θεσσαλού υφυπουργού Συντονισμού κ. Σουφλιά —αρμοδίου για τις Δημόσιες Έπενδύσεις και την Περιφερειακή Ανάπτυξη— εξέγγειλε την «άρχη εκτελέσεως» του μεγάλου τεχνικού έργου που έγινε ποτέ στην Ελλάδα —ένος έργου που θ' αλλάξει τη μοίρα της Θεσσαλίας και όλης της χώρας: την έκτροπη του άνω ρου του Άχελώου προς το θεσσαλικό κάμπο... Διαβεβαίωσε, συγκεκριμένα, ο κ. Πρωθυπουργός τα συγκεντρωμένα πλήθη των Θεσσαλών ότι η Κυβέρνηση, προκειμένου να αντιμετωπίσει ριζικά το άρδευτικό και ύδρευτικό πρόβλημα της Θεσσαλίας (σε συνάρτηση με την ενίσχυση του υδροηλεκτρικού δυναμικού μας), θα διαθέσει φέτος από το πρόγραμμα Δημοσίων Έπενδύσεων ποσό 250.000.000 δραχμών, ώστε να μελετηθεί ή δυνατότητα και ή σκοπιμότητα της έκτροπης του άνω ρου του Άχελώου προς το θεσσαλικό κάμπο — όπως με προμελέτες τους έχουν προτείνει κατά καιρούς διάφορες τεχνικές εταιρείες (π.χ. «Ηλεκτροβάτ») και διάφοροι μηχανικοί ιδιώτες (π.χ. Μαγειρία).

Ο κ. Γεώργιος Ράλλης εξέγγειλε την διάθεση 250 εκ δρχ. για την προκαταρκτική μελέτη

Ο ΕΚ προοιμίου χαρακτηρισμός του έργου ως του πιο μεγάλου τεχνικού έργου, που έγινε ποτέ στην Ελλάδα, δεν είναι αυθαίρετος, αλλά στηρίζεται στα εξής πραγματικά στοιχεία:

1 Οι συνολικές δαπάνες της κατασκευής του, σε όλες τις φάσεις και σε όλα τα επίπεδα, θα ξεπεράσουν, τελικά, τα 30 δισεκατομμύρια δρχ σε τρέχουσες τιμές...

2 Ο συνολικός χρόνος για την ολοκλήρωση της κατασκευής του και για την πλήρη λειτουργία που θα ξεπεράσει την δεκαετία και, εν πάση περιπτώσει, θα εξαντλήσει την τρέχουσα δεκαετία...

3 Η ενέργεια που θα παράγεται από τους πέντε υδροηλεκτρικούς σταθμούς των πέντε φραγμάτων του, θα ξεπερνάει τα 2,5 δισεκατομμύρια κιλοβατώρες, έτησίως...

4 Η άρδευση, από τα έκτροπόμενα ύδατα του άνω ρου του Άχελώου, θα καλύψει, αρχικά, 1.000.000 στρέμματα, για να επεκταθεί, τελικά, σε 3.000.000 στρέμματα...

5 Η έκτροπη των υδάτων αυτών προς τη Θεσσαλία, σε τίποτε δεν πρόκειται να ζημιώσει την υδατική οικονομία της Δυτικής Ελλάδας — ιούτέστιν, δεν πρόκειται να μειωθεί ή ενεργειακή ικανότητα των υδροηλεκτρικών σταθμών Κρεμαστών και Καστρακίου και δεν πρόκειται να μειωθεί ή ύδρευτική ικανότητα του Άχελώου...

6 Η επέμβαση αυτή, στην κεντρική Πίνδο, θα ανατρέψει τη δυσμενή (για την Ανατολική Ελλάδα) υδρονομική ισορροπία — αφαιρώντας ενάμισι δισεκατομμύριο κυβικά μέτρα άχρηστου νερού από τα δυτικά πελάγη του ελλαδικού υδροκρίτη και προσθέτοντάς τα στα ανατολικά αντιπελάγη, που σχηματίζουν έναν πελώριο και γόνιμο κάμπο...

7 Η απόσβεση του έργου — παρά το σημαντικό κόστος του — θα γίνει σε... ύψος, σχεδόν, χρόνο από τη στιγμή που θα ολοκληρωθεί — όχι μόνο διότι η αξία της ενέργειας που θα παράγει θα ξεπερνάει (σε τρέχουσες τιμές), τα 6,5 δισεκατομμύρια δρχ., αλλά και διότι η άρδευση του θεσσαλικού κάμπου θα αύξησει την αξία της γε-

ωργικής παραγωγής περισσότερο από 10 εκατομμύρια το χρόνο... Και

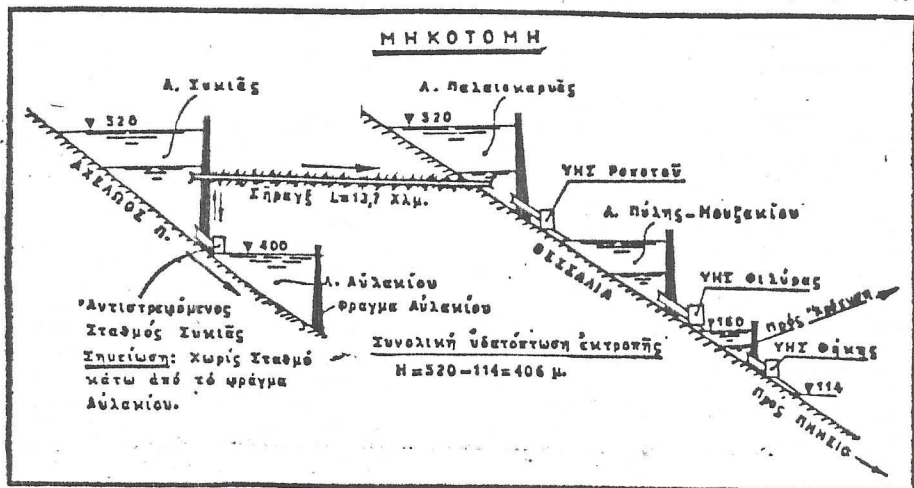
8 Η μελέτη και ή κατασκευή του έργου μπορεί να γίνει, εξ ολοκλήρου, από ελληνικά γραφεία κα' χέρια...

Προτού προχωρήσουμε σε κάποιες έμμεφους λεπτομέρειες, έχουμε τη γνώμη, πρέπει να σταθούμε σε δύο σημεία: Στη γάλη ανισοσκέλεια του ελλαδικού υδροκρίτη και στο ιστορικό των προσπαθειών για υπέρβαση της φυσικής αυτής ανωμαλίας του ελλαδικού κορμού...

Πράγματι: Ο ελλαδικός χερσονήσος είναι μεν ραχοκοκκαλιά — την όροσειρά της Πίνδου — αλλά ή ραχοκοκκαλιά αυτή δεν βρίσκεται στη μέση της χερσονήσου — δηλαδή δεν απέχει εξίσου ή ραχοκοκκαλιά (ή κορυφογραμμή), της Πίνδου από την Ιόνια και από την αιγαϊακή ακτή. Χονδρικά, θα μπορούσαμε να πούμε, ότι ή κορυφογραμμή της Πίνδου βρίσκεται δυο φορές μακρύτερα από Αιγαίο, παρά όσο από το Ιόνιο. Αυτό σημαίνει, ότι το ανατολικό σκέλος του ελλαδικού υδροκρίτη (του βασικού υδροκρίτη), είναι περίπου διπλάσιο από το δυτικό. Έπειδή, όμως, οι δυτικές κλιτύς της Πίνδου δέχονται περισσότερα και τα πιο υδροφόρα νέφη, υπεραποτάσσονται στις δυτικές αυτές κλιτύς, στην υποκείμενη παράκτια ζώνη είναι σχεδόν υπερτριπλάσιες από όσες στις αντίστοιχες ανατολικές και ή Ιόνια ελλαδική ακτή δέχεται πολλαπλάσια ύδατα από την αιγαϊακή.

Η αλήθεια αυτή άρχισε να συνειδητοποιείται από τα μέσα της δεκαετίας του '50 — δηλαδή από τα μέσα της δεκαετίας της άμεσης ανάπτυξης. Και από τότε άρχισαν και οι πρώτες διερευνήσεις των τεχνικών δυνατοτήτων να έκτροπών προς την ανατολική πλευρά της Πίνδου οι τεράστιοι υδατικοί πόροι της δυτικής πλευράς της. Οι διερευνήσεις αυτές, στη δεκαετία του '60, παρήγαγαν ή συγκεκριμένη μορφή προτάσεων, εισηγήσεων ή προμελετών — εταιριών ή ιδιωτών μηχανικών — από τις οποίες σημαντικότερη θεωρείται εκείνη της «Ηλεκτροβάτ» (Εξέλιξη Μαγειρία), καθώς και εκείνες των ειδικών μηχανικών Κουτσόκωστα, Μαγειρία και Θεοδοσιάδη.

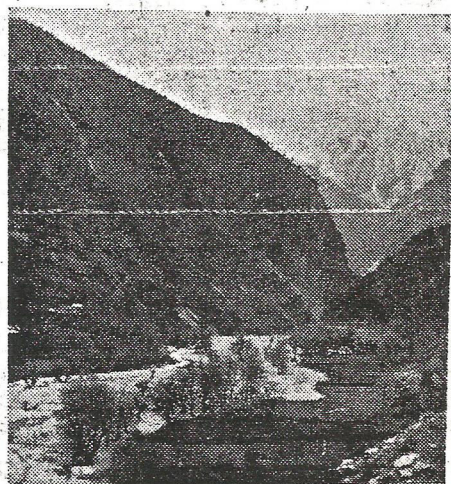
Ο συνοπτικός πίνακας δίνει συγκριτικά ή στοιχεία των τριών αυτών (έπικρατέστερων) λύσεων:

Μηκτομή του όλου έργου ή — πιο εκλαϊκευμένα — εγκάρσια τομή της Πίνδου, από δυσμάς προς ανατολάς, στην οποία φαίνονται, παραστατικά, οι πέντε λίμνες, τα πέντε φράγματα, ή σήραγγα υπό την Πίνδο και οι πέντε υδροηλεκτρικοί σταθμοί, οι οποίοι — εργαζόμενοι μόνο στις ώρες αιχμής — θα δίνουν 2,5 δισεκατομμύρια κιλοβατώρες έτησίως...

άλλάξει τη μοίρα όλης τής χώρας

ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ

Η χαράδρα της Παλαιοκαρυάς, στην τάφρο της Θεσσαλικής Πίνδου — όπου θα σχηματισθεί, μετά τὸ φράγμα, ἡ λεκάνη τῆς ὁμώνυμης λίμνης. Ἡ φωτογραφία (1972), ἀπὸ τὸν ὑδροενεργειακὸ μηχανικὸ κ. Μαγειρίρα

Κάτοψη τοῦ μεγαλύτερου ὑδροκοίτης τῆς χώρας — τῆς κεντρικῆς Πίνδου — ἀνάμεσα Τζουμέρκα καὶ Κόζιακα, νοτίως τοῦ Μετσόδου, ὅπου ἔχουμε τὶς μεγαλύτερες ὑδατοπτώσεις τῆς χώρας καὶ ἀπ' ὅπου πηγάζουν οἱ πολυπρότεροι ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδας. (Τὸ σχέδιο εἶναι ἀπὸ σχετικὴ μελέτῃ τοῦ ὑδροενεργειακοῦ μηχανικοῦ κ. Μαγειρίρα)

α/α	Δεδομένα	Λύση Κουτσόκαστα Μεσοχώρας	Λύση Μαγειρία Συκιάς	Λύση Θεριανοῦ Ἀγράφων - Βίνιανης
1.	Ἀπόληψη ὕδατος ἀπὸ λίμνη			
2.	Ἐτήσιος ὄγκος ὕδατος (έκατ. κυβ. μ.)	500	1.500	700
3.	Μέση εἰσροὴ παροχῆς ἔκτροπῆς (κ.μ./δευτ.)	16	48	22,2
4.	Ρυθμιστικὸς ὄγκος λίμνῶν πρὸ τοῦ σημείου ἔκτροπῆς (έκατ. κυβ. μ.)	125	810	565
5.	Μήκος ἀπαιτούμενων σπράγγων (χλμ.)	23,7	13,7	65
6.	Μικτὸ σύνολο παραγωγῆς ἐνέργειας (σέ έκατ. κιλοβατῶρες) GWH	+583	+2.456	+543
7.	Ἀπώλειες ἐνέργειας στὸν Ἀχελῷο (σέ έκατ. κιλοβατῶρες)	-1.253	-560,3	-1.304
8.	Ἐνεργειακὸ κέρδος ἀπὸ δυνατότητα ὑποκατάστασης μέρους ὑπογείων ἀντλήσεων ἀπὸ ὕδατα ἔκτροπῆς (έκατ. KWH)	0	150	0
9.	Ἐνεργειακὸ ὑπόλοιπο (έκατ. KWH)	-690 (ἀρνητ.)	+2.046 (θετικ.)	-761 (ἀρνητικ.)
Σημείωση: (,) Μὲ οὗτῃς τοῦ Στράτου, πού ἔχουν ὑπολογισθεῖ, εἶναι -700 GWH.				

Ἄς δοῦμε, ὅμως, λεπτομερέστερα, γιατί ἀποκαλέσαμε τὴν ἐξαγγελία τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ γιὰ τὴ μελέτῃ ἔκτροπῆς τοῦ Ἀχελώου εἰδηση πρώτης γραμμῆς — ἐμμένοντας γιὰ λίγο στὸ ἀρδευτικὸ πρόβλημα τῆς Θεσσαλίας καὶ στὸ ἐνεργειακὸ πρόβλημα τῆς χώρας.

Α Ἀπὸ 39.000.000 περίπου στρέμματα τῶν πεδινῶν οκτάσεων (καλλιεργουμένων καὶ μὴ), τῆς Ἑλλάδας ἡ θεσσαλικὴ πεδιάδα καταλαμβάνει τὰ 5.139.000 στρέμ. ἢ τὸ 13%. Ἀπὸ τὴν ἔκταση αὕτῃ, τὰ 5.000.000 στρέμματα καλλιεργοῦνται — ἀποτελοῦνται δὲ ἀπὸ ἐδάφη ἐξαιρετικῆς γονιμότητος. Σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, ἀπὸ τὴν τεράστια αὕτῃ ἔκταση ἀρδεύονται — κι αὐτὰ πλημμελῶς — μόνο τὰ 1.630.000 στρέμματα — μένοντας, ἔτσι, ξερικῆς (καὶ ἀκατάλληλης γιὰ δυναμικῆς καλλιέργειας), γιὰ τρεῖς τρίμμις, περίπου, ἑκατομμυρίων στρεμμάτων.

Ἡ πλοῦσια ἀρδευση τοῦ θεσσαλικοῦ κάμ-

πῆκος τῆς Εὐρώπης. Διότι, φυσικά, ὁ Πηνειὸς καὶ οἱ παραπόταμοί του, δὲν προσφέρονται, σήμερα, παρὰ γιὰ ἀρδεύσεις μικρῆς κλίμακας καὶ, μάλιστα, ὄχι στὴν περίοδο τῆς αἰχμῆς, κατὰ τὴν ὁποία ἡ παροχὴ του περιορίζεται στὰ 12 κυβικὰ μέτρα τὸ δευτερολεπτοῖ Ὑστερα, ὁ Πηνειὸς, ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι φτωχὸς σὲ νερά, εἶναι καὶ ὁ πῖο μολυσμένος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδας (καὶ ὁ δεύτερος, πῖο μολυσμένος, περὶ τὴ Μεσόγειο, ὕστερα ἀπὸ τὸν Πάδο τῆς Βόρειας Ἰταλίας). Ἔτσι, ὄχι μόνο δημιουργεῖ (μὲ τὴ μόλυνσή του), πρόσθετα προβλήματα στὶς ἀρδεύσεις, ἀλλὰ καὶ ἐπιβαρύνει ὑπέρμετρα τὴν ὑγειονομικὴ κατάσταση τῶν περιοχῶν ἀπὸ τὶς ὁποῖες διέρχεται. Οἱ ἀσθένειες (καὶ οἱ θάνατοι ἀκόμη), ζῶων, πού καταφεύγουν στὰ νερά του, δὲν εἶναι ἀγνωστες πιά... Ἡ πραγματικότητα αὕτῃ, ἐπὶ τῶν Θεσσαλῶν ἀγρότες στὰ ὑπόγεια ὕδατα, τὰ ὁποῖα ἀντλοῦν (ὀμνῶν τὸ κόστος τοῦ νεροῦ, ἔτσι!) καὶ ρίχνουν στὰ χωράφια τους. Ἡ εὐ-

γίους ὑδροφόρους ὀρίζοντες καὶ ἤδη ἄρχισαν νὰ διαγράφονται ἀδρά οἱ κίνδυνοι καταστροφῆς τῆς ὑδατικῆς ἰσορροπίας στὸ ὑπόπεδον, μὲ ἀνυπολόγιστες συνέπειες. Ἐχεῖ ὑπολογισθεῖ, ὅτι μὲ τὴν ἀντλήση ὑπόγειων ὕδατων, μποροῦν νὰ ἀρδεύονται μόνο 900.000 στρέμματα, χωρὶς κινδύνους σοβαρῆς διαταραχῆς τῆς ὑδρολογικῆς ἰσορροπίας τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου.

Ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἔκτροπῆς τοῦ Ἀχελώου πρὸς τὴ Θεσσαλία, ὑπῆρξε τὸ φράγμα τοῦ Μέγδοβα (παραπόταμου τοῦ Ἀχελώου), πού παροχετεύει μέρος τῶν ὑδάτων τοῦ πρὸς τὴν Καρδίτσα (ὅπου ἀρδεύονται 140.000 στρέμματα).

Τὸ 1966 ἐμφανίζεται ἡ πρόταση τοῦ καθηγητῆ Κουτσόκαστα. Ὅριζει σημείο ἔκτροπῆς τοῦ Ἀχελώου τὴ Μεσοχώρα καὶ ὑπολογίζει νὰ παροχετεύονται πρὸς τὴ Θεσσαλία 700.000.000 κυβικὰ μέτρα τὸ χρόνο. Τὸ μεγάλο μήκος τῆς σήραγγας πού προτείνει, ὅμως καὶ ἡ ηλεκτροπαραγωγή, μόνο κατὰ τὴν ἀρδευτικὴ περίοδο, καθιστοῦν τὴν πρόταση ἀντοικονομικῇ.

Τὸ 1972 ἐμφανίστηκε ἡ πρόταση — καὶ λύση — Μαγειρία, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ ἐπικρατέστερη καὶ βάσει τῆς ὁποίας θὰ προχωρήσουν οἱ μελέτες καὶ οἱ ἐργασίες. Ἡ λύση αὕτῃ δίνει 2,5 δις κιλοβατῶρες ἐτησίως καὶ λύνει τὸ ἀρδευτικὸ πρόβλημα ὅλου τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου. Διαγραμματικὰ, ἡ λύση Μαγειρία προβλέπει:

- Κατασκευὴ φράγματος, ὕψους 120 μέτρων, στὴ θέση Συκιά, πρὸς δημιουργίαν τῆς ὁμώνυμης λίμνης, μὲ στάθμη νεροῦ στὰ 520 μέτρα.
- Ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴ λίμνη αὕτῃ τοῦ ἐνὸς τρίτου τῶν ὑδάτων τοῦ Ἀχελώου (1,5 δις κυβικά), πρὸς τὴν περιοχὴ Πύλλης Τρικάλων (Παλαιοκαρυάς). ἀπὸ σήραγγα μήκους 14 χιλιομέτρων.
- Ἀναρρύθμιση τοῦ ὕδατος στὴ λίμνη Παλαιοκαρυάς — ὅπου ἡ ἐξοδος τῆς σήραγγας.
- Μεταφορὰ τῶν ἐκτραπέντων ὑδάτων πρὸς τὸν Πηνειό, ἀπὸ πέρασιν ἀπὸ τὰ φράγια-